

גמרא סדורה

מסכת מעילה

פרק ד' - "קְדָשֵׁי מִזְבֵּחַ"

לימוד פרק זה מוקדש בברכת רפואה שלימה
למו"ר הרב חיים מאיר בן מילכה דרוקמן שליט"א
למו"ר הרב דוד פוקס שליט"א
שיזכו לחיים טובים וארוכים בבריאות איתנה
בספרם של צדיקים גמורים
בנחת אושר ועושר בגשמיות וברוחניות

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק וינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות שמורות לעמותת "וכל בנייד לימודי ה'" ולדניאל ברק וינט.

כ"ב אלול תשע"ט

מסכת מעילה פרק ד' - "קדשי מזבח"

1. טו, א

כ"י

טו, א מתניתין

קדשי מזבח - מצטרפין זה עם זה למעילה.
ולחייב עליהם משום: פיגול,
ונותר,
וטמא.

קדשי בִּדְק הַבַּיִת - מצטרפין זה עם זה.

אֶחָד קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְאֶחָד קִדְשֵׁי בִּדְק הַבַּיִת - מצטרפין זה עם זה למעילה.

גמרא

השתא, יש לומר דקתני: "אֶחָד קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְאֶחָד קִדְשֵׁי בִּדְק הַבַּיִת",
דהאי - קדושת הגוף,
והאי - קדושת דמים,
אפילו הכי קתני: "מצטרפין זה עם זה",
"קדשי מזבח" עם קדשי מזבח - מיבעיא!?

משום דקתני עליה: "לחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא", דקדשי בִּדְק הַבַּיִת לֹא אֵיכָא הַכִּי,
משום הכי קא פליג ליה.

מתני'
למעילה. שאם נהנה מבי מיני
קדשי מזבח בשה פרוטה מעל
ומצטרפין נמי לכזית לחייב
עליהן משום נותר או פיגול או
טמא או (לכזית) לחייב משום
מעלה בחוץ:

קדשי בִּדְק הַבַּיִת מצטרפין זה
עם זה. למעילה אבל פגול ונותר
וטמא אין בהן משום דהני לא
נהגי בקדשי בִּדְק הַבַּיִת וקדושת
דמים נינהו:

קדשי מזבח וקדשי בִּדְק הַבַּיִת
מצטרפין זה עם זה למעילה.
אבל לא לדבר אחר ומש"ה קא
פליג לה מתניתין דתני קדשי
מזבח בפני עצמן וקדשי בִּדְק
הבית בפני עצמן:

2. טו, א

רפ"י

אָמַר רַבִּי יֵנְאִי:

מַחֲוֹרְתָא: אֵין חֵיבִין מְשׁוּם מְעִילָה אֶלָּא עַל: קְדָשִׁי בְּדִק הַבַּיִת, וְעוֹלָה בְּלִבְד.

מַאי טַעְמָא?

דְּאָמַר קָרָא: **"נִפְשׁ כִּי תִמְעוֹל מֵעַל מִקְדָּשִׁי ה'!"**⁵⁰ (ויקרא ה, טו).

קְדָשִׁים הַמְיֻחָדִין לַה' - יֵשׁ בְּהוֹן מְעִילָה.

אֲבָל קְדָשִׁי מִזְבַּח - אֵית בְּהוֹ לַפְּהִינִים,

וְאֵית בְּהוֹ לְבַעְלִים.

תְּנִן:

"קְדָשִׁי מִזְבַּח מִצְטָרְפִין זָה עִם זָה לְמַעֲלָה!"

מְדַרְבְּנֵן.

"קְדָשִׁי קְדָשִׁים שְׂשֻׁחָטוֹן בְּדָרוֹם מוֹעֲלִים בְּהוֹ" (מעילה ב).

מְדַרְבְּנֵן.

תְּנִן:

"הִנְהַנָּה מִן הַחֻטָּאת

נִשְׁהִיא חַיָּה - לֹא מֵעַל עַד שִׁיפּוּגוֹם.

נִשְׁהִיא מֵתָה - בִּיּוֹן שְׁנֵהֲנָה כֹּל שְׁהוּא מְעַל" (מעילה יח).

מְדַרְבְּנֵן.

וְהַדְּאֹרֵייתָא לָא?!

וְהַתְּנִיא:

"רַבִּי אוֹמַר:

"כֹּל חֶלֶב לַה'"⁵¹ (ויקרא ג, טז) - לְרִבּוֹת אֵימוּרֵי קְדָשִׁים קָלִים לְמַעֲלָה!"

מְדַרְבְּנֵן.

וְהָא קָרָא קָא נְסִיב לָהּ!

אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא.

וְהָא אָמַר עוֹלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

קְדָשִׁים שְׁמָתוֹ - יֵצְאוּ מִיַּד מְעִילָה, דְּבַר תּוֹרָה.

בְּמַאי?

אֵילִימָא בְּקְדָשִׁי בְּדִק הַבַּיִת - אֶפִּילוּ כִּי מָתוּ נְמִי, לָא יְהִי אֶלָּא דְּאֶקְדִּישׁ אֲשֶׁפָּה לְבָדִק הַבַּיִת,

לָא אֵית בְּהוֹ מְעִילָה?!

אֶלָּא, קְדָשִׁי מִזְבַּח - דְּאֹרֵייתָא מִי אֵית בְּהוֹ מְעִילָה?!

אֶלָּא הִכִּי קָא אָמַרֵי דְּבִי רַבִּי יֵנְאִי:

מֵהָא קָרָא קְדָשִׁי בְּדִק הַבַּיִת שְׁמָעִין מִינָהּ,

קְדָשִׁי מִזְבַּח - לָא שְׁמָעִין מִינָהּ.

גמ'

א"ר ינאי מחוורתא. דבר ברור הוא כמו במחורות עליו נזיר (דף סג). שאין חייבין קרבן מעילה וכו' תנן וכו': ומתוך מדרבנן הוא דאית בהו מעילה בקדשי מזבח אבל לא מדאוריין:

הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. כגון שרכב עליה והכחישה כדמפרש בפירקין דלקמן (דף יט). דבחטאת בעלת מום מיירי דקיימא לדמי לפיכך מעל שהפסיד להקדש שפחת מדמיה וכשהיא מתה כיון שנהנה ממנה אע"פ שלא פגם מעל דלאו לדמי קיימא שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים (פסחים דף כט). האי מעל נמי מדרבנן:

והא קרא קא נסיב לאשמועי' [דמדאוריין מעל]:

יצאו מידי מעילה דבר תורה. משום דכתיב קדשי ה' וכיון דמתו לא חזו לקדשי ה':

ובמאי קמיירי עולא אלימא בקדשי בה"ב אפי' מתו נמי לא יצאו מידי מעילה לא יהא אלא דאקדיש אשפה מי לא קדשה לדמיה דאית בה מעילה ה"נ דאי אקדיש בהמה לבדק הבית אע"פ דמתה קדשה נמי לדמים ואית בה מעילה:

אלא פשיטא דבקדשי מזבח מיירי. ולאחר מיתה יצאו מידי מעילה דבר תורה מכלל דבחייהן יש בהן מעילה מדאורייתא וקשיא לרבי ינאי: אמר לך ר' ינאי אין ודאי בקדשי מזבח נמי אית בהו מעילה מדאורייתא אבל מהאי קדשי ה' דבקרא דנפש כי תמעול מעל לא שמעינן מיניה אלא קדשי בדק הבית דמחורין לה' אלא מקרא אחרינא נפקא לן דקדשי מזבח אית בהו מעילה דכתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו' (ויקרא כב) דבכל קדש מיירי:

⁵⁰ נִפְשׁ כִּי תִמְעוֹל מֵעַל וְחֻטָּאתָהּ בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשִׁי ה' וְהִבִּיא אֶת אֲשֵׁמוֹ לַה' אֵיל תְּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשִׁקְל הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם וְהַקִּטְיָרִים הִנְהוֹן הַמְזַבְּחָה לָהֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח כֹּל חֶלֶב לַה' ⁵¹

3. טו, ב

רז"י

טו, ב מתניתין

חמשה דברים בעולה מצטרפין זה עם זה: הבשר, והחלב, והסולת, והיין, והשמן.

וששה בתודה: הבשר, והחלב, והסולת, והיין, והשמן, והלחם.

גמרא

מתני ליה רב הונא לרבא:

"חמשה דברים בעולם מצטרפין זה עם זה."

אמר ליה:

"בעולם" קא אמרת?!

והא קתני בתודה:

"ששה דברים שבתודה - הבשר והחלב והסולת והיין והשמן ולחמי תודה!"

אמר ליה:

תני: "בעולה".

תנינא להא דתנו רבנן:

"עולות ואימורים - מצטרפין לכזית: להעלותן בחוץ,

ולחייב עליהן משום: פיגול, ונוטר, וטמא."

קתני: "בעולה" - אין,

בשלמים - לא.

בשלמא "להעלותן בחוץ" - עולה דכליל היא - מצטרפין,

שלמים - לא מצטרפין.

אלא "לחייב עליהן משום פיגול ונוטר וטמא" - שלמים אמאי לא מחייב?

והתנן:

"כל הפיגולים מצטרפין זה עם זה וכל הנוטרות מצטרפות זו עם זו" (מעילה טו:)

אלא, אימא: עולה ואימוריה - מצטרפין זה עם זה לכזית לזרוק עליהן את הדם, וכיון דמצטרפין לזרוק את הדם חייב וכו'.

ומאן קתני לה?

רבי יהושע היא.

דתניא:

"רבי יהושע אומר:

כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן: כזית בשר,

וכזית חלב - זורק את הדם.

כחצי זית בשר וכחצי זית חלב - אינו זורק את הדם.

ובעולה: אפילו כחצי זית בשר וכחצי זית חלב - זורק את הדם,

מפני שבולה כליל.

ובמנחה: אפילו כולה קיימת - לא יזרוק."

"מנחה" - מאי עבידתיה?

אמר רב פפא:

מנחת נסכים.

מתני
ה' דברים בעולה מצטרפין זה עם זה
הבשר והחלב והסולת. היינו מנחה הבאה
עמה והיין והשמן מצטרפין זה עם זה
בכזית לחייב משום מעלה בחוץ ולחייב
משום פיגול ונוטר וטמא ומשום מעילה נמי
ואע"ג דתנא רישא נמי קדשי מזבח
מצטרפין זה עם זה איצטריך למיתני הא
לאשמועינן רבותא דבשר וסולת ויין
מצטרפין אע"ג דמינא אחרינא נינהו:

ששה דברים שבתודה. מצטרפין זה עם זה
לפיגול ונוטר וטמא והאי סולת נמי דקתני
גבי תודה היינו נמי מנחת נסכים הבאה עם
התודה כדאמרינן במסכת מנחות בפרק
שתי מדות (דף ז:). תודה נמי טעונה מנחת
נסכים דמפיק ליה מאו זבח:

גמ' בעולם קאמרת. דמשמע בכל הזבחים
שבעולם חמשה דברים שמצטרפין זה עם
זה ותו לא:

וא"ל והרי תודה שיש בה ו' דברים
שמצטרפין זה עם זה. ודם לא קא חשיב
לפי שאין מועלין בדמים וליתיה לא בפגול
ולא בטמא כדאמרינן בפרק כל הבשר
(חולין דף ק"ז:):

אלא תני בעולה איכא חמשה דברים
המצטרפין ולא במקום אחר. ענין אחר
אמר לו רבי בעולם קאמרת דבכל דבר
שבעולם מצטרפין אלו חמשה דברים והא
קתני בתודה דמשמע דזבחים מיירי ולא
בחולין:

עולה ואימוריה מצטרפין לכזית להעלותן
בחוץ. דאי מקטיר כחצי זית בשר וכחצי
זית אימורין בחוץ חייב עליהם משום
מקטיר בחוץ והקטרה בעינן בכזית
כדכתיב ואם האכל יאכל ואמרינן (זבחים
דף כח:). בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת
אכילת אדם ואחת אכילת מזבח מה
אכילת אדם בכזית אף אכילת מזבח
בכזית:

עולה דכליל היא מצטרפין. הבשר והחלב
לחייב הקטרה בחוץ אבל שלמים דאינן
כליל לא מצטרפי לאימורין:

אלא לחייב עליהן משום פיגול ונוטר
וטמא. בשלמים אמאי לא מצטרפין בכזית
לחייב משום פיגול ונוטר וטמא: אלא
אימא עולה ואימוריה מצטרפין לכזית
לזרוק עליהן את הדם ורי' יהושע היא
דתניא וכו':

שכולה כליל. משא"כ בשאר הזבחים
וטעמיה דרי' יהושע בשאר זבחים משום
דכתיב ואם האכל יאכל כדאמרינן לעיל
דבשתי אכילות הכתוב מדבר משי"ה ס"ל
דאין זורקין עליהן את הדם עד שישתייר
מהן כזית בשר דהיינו אכילת אדם [או
כזית חלב דהיינו אכילת מזבח] אבל [חצי
זית בשר דהיא אכילת אדם] וחצי זית חלב
דלאו אכילת אדם הוא אינו זורק עליו
דאין מצטרפין. אבל עולה דלית בה אכילת
אדם אפילו כחצי זית בשר וכחצי זית חלב
מצטרפין:

ובמנחה אפילו כולה קיימא. ואין שם
כלום מן הבשר לא יזרוק:

מנחה מאי עבידתיה. מאי זריקה טעונה
מנחה:

אמר רב פפא מנחת נסכים. כלומר האי
דקאמר ובמנחה אפילו כולה קיימא וכו'
באותה מנחה הבאה בנסכים קאמר
כדכתיב ומנחתם סלת וגו' דקא ס"ד הואיל
ובהדי זבח קאתינא כגופא דזבח דמיא
ואע"ג דלא נשתייר מן הבשר כלום יזרוק
עליה את הדם קמ"ל דלא:

4. טו, ב

רש"י

מתני'

התרומה. היינו תרומה גדולה תרי ממאה:
 ותרומת מעשר. היינו מעשר מן המעשר:
 ותרומת מעשר של דמאי. שהוא אחד ממאה:
 והחלה והבכורים מצטרפין זה עם זה לאסור. שאם נפל מכולן לתוך עיסה של חולין ויש בו כדי לחמץ אסורה: ומצטרפין לאוכל מכולן בשוה פרוטה בשגגה לחייב עליהן את החומש:

גמ'

מאי טעמא. מצטרפין חלה ובכורים עם התרומה:
 אבל אינך. כלומר שאר הנך לא צריכי קרא לאיתווי דמצטרפין זה עם זה דהא מיקרו תרומה:

מתניתין

התרומה,
 ותרומת מעשר,
 ותרומת מעשר של דמאי,
 והחלה,
 והבכורים: מצטרפין זה עם זה - לאסור,
 ולחייב עליהן את החומש.

כל הפיגולים - מצטרפין זה עם זה.

וכל הנותרים - מצטרפין זה עם זה.

גמרא

מאי טעמא?

כולהו איקרו תרומה.

גבי חלה - כתיב: "ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה"⁵² (במדבר טו, כ).

גבי בכורים נמי איקרו תרומה:

דתניא:

"ותרומת ידך"⁵³ (דברים יב, יז) - אלו בכורים.

אבל אינך - לא צריכא.

⁵² ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן מן תרימו אתה

⁵³ לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ויבכרת בקרף וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך ותרומת ידך

5. טו, ב - טז, א

רפ"י

מתניתין

כל הנבילות מ מצטרפות זו עם זו
וכל השרצים - מצטרפין זה עם זה⁵⁴.

גמרא

אמר רב:

טז, א

לא שנו אלא לענין טומאה.
אבל לענין אכילה - טהורין בפני עצמן,
וטמאים בפני עצמן.

ולוי אמר:

אפילו לאכילה - נמי מצטרפין.

ורב אסי אמר:

טהורים - לעצמן,

וטמאין - לעצמן.

איכא דאמרי - פליגא אדרב,

ואיכא דאמרי - לא פליגא.

מיתבי:

"מיתת פרה וחיי גמל - אין מצטרפין זה עם זה".

הא מיתת שניהם - מצטרפין,

וקשיא לרב אסי!

אימא: הא חיי - שניהם מצטרפין.

ומני?

רבי יהודה היא,

דאמר: אבר מן החי נוהג בטמאה.

אבל מיתת שניהם - מאי? לא מצטרפי.

אם פן מאי איריא דרשי ותני: "מיתת פרה וחיי גמל"?

הא אפילו מיתת שניהם לא מצטרפי!

ועוד,

תנאי:

"חצי זית פרה בחייה וחצי זית גמל במיתתה - אין מצטרפין.

אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל, בין בחייה בין במיתתה - מצטרפין".

קשיא רישא אסיפא!

אלא לאו שמע מינה מיתת שניהם מצטרפין!

אמר לך רב אסי:

האי תנא סבר: איסור חל על איסור.

מתני'
כל הנבילות מצטרפות זו עם זו. לכזית
משמע השתא אפילו נבלת בהמה טמאה עם
נבלת בהמה טהורה וכל השרצים מצטרפין
זה עם זה לאוכל מהן כזית:

גמ'

אמר רב לא שנו. דנבלות מצטרפות זו עם זו
דמשמע אפילו נבלת בהמה טמאה עם נבלת
בהמה טהורה אלא לענין טומאה הנוגע בהן
דבתרויהו כתיב (ויקרא יא) הנוגע בנבלתה
יטמא אבל לענין אכילה לחייב עליה משום
לא תאכלו כל נבלה (דברים יד) לא מצטרפין
אלא נבלות טהורים בפני עצמן מצטרפות זו
עם זו ונבלות טמאות בפני עצמן (אבל לענין
איסור אכילה לא מצטרפין) דאין איסור חל
על איסור דלא אתי איסור נבלה וחייל על
איסור בהמה טמאה הלכך לא מצטרפין:

ולוי אמר אפילו לאכילה נמי מצטרפי.
דקסבר איסור חל על איסור וחייב שתים
אחת משום בהמה טמאה ואחת משום
נבלה:

איכא דאמרי הא דרב אסי פליגא אדרב.
ומצינן לאוקמא (דקסבר) האי דקאמר רב
אסי טהורה לעצמה וטמאה לעצמה (משום)
דבין לענין טומאה ובין לענין אכילה ומוקים
רב אסי למתניתין דתני כל הנבלות
מצטרפות היינו טהורין בפני עצמן וטמאין
בפני עצמן ואפילו לענין טומאה והיינו
פליגא אדרב [ואי"ד לא פליגא דמצינן]
לאוקמי נמי לדרב אסי כדרב וכי קאמר רב
אסי טהורין לעצמן לענין אכילה אבל
לטומאה הכי נמי דמצטרפין והיינו כרב:

מיתת פרה וחיי גמל. שאם נטל חצי זית
מפרה מתה וחתך חצי זית מגמל חי ואכלם
אינם מצטרפין לחייב לא משום נבלה
דמיתת פרה ולא משום אבר מן החי הבא
מגמל חי:

הא מיתת שניהם. שנטל חצי זית מפרה
מתה וחצי זית מגמל מת מצטרפין לטומאה
וקשיא לרב אסי אליבא דמ"ד דפליגא אדרב
דקאמר אפילו לענין טומאה נמי טמאות
לעצמן וטהורות לעצמן אבל לרב לא מצי
לפרוכי דרב מצי לאוקמי להא דוקיא דהא
מיתת שניהם מצטרפין לענין טומאה
קאמר:

אימא הא חיי שניהן מצטרפין. לכזית אבר
מן החי:

ומני ר' יהודה היא. דאמר בפרק גיד הנשה
(חולין דף קא:) דאבר מן החי נוהג נמי
בטמאה:

אבל מיתת שניהן [מאי] לא מצטרפי. משום
דטהורות לעצמן וטמאות לעצמן:

אם כן. אמאי רשיט ותני ברייתא מיתת פרה
וחיי גמל אין מצטרפין משום דזה חי וזה מת
הא אמרינן אפילו מיתת שניהן אין מצטרפין
אע"ג דשניהם מתים וליתני הכי מיתת פרה
וגמל שניהם אין מצטרפין אלא ודאי
דמדתני מיתת פרה וחיי גמל אינן מצטרפין
מכלל דסבירא ליה דהא מיתת שניהן
מצטרפין וקשיא לרב אסי:

ועוד תניא חצי זית פרה וכו'. אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל בין בחיין שניהן חיין בין במיתת שניהן מצטרפין והיינו סיפא דהאי ברייתא
דלעיל דקתני מיתת פרה וחיי גמל:

קשיא רישא. דקתני מיתת פרה וחיי גמל וכו' דדייקת הא מיתת שניהן לא מצטרפין אהא סיפא דקתני אבל חצי זית מפרה בין בחייה בין
במיתתה מצטרפין אלא לאו ש"מ מודסיפא מצטרפת מיתת שניהן ברישא נמי מצטרפת מיתת שניהן וקשיא לרב אסי לאיכא דאמרי דפליגא
אדרב:

אמר לך רב אסי האי תנא קסבר איסור חל על איסור. דאע"ג דאיכא איסור של טמאה איכא איסור נבלה להכי מצטרפין ולא סבירא לי הכי
אלא סבירא לי דאין איסור חל על איסור ומיתת שניהן והא דקתני ברישא מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין היינו נבלה ואבר מן
החי דלבהמה טמאה דלא אתי איסור נבלה וחייל איסור אבר מן החי והא דקתני סיפא חצי זית מפרה בחייה וכו' התם ליכא איסור נבלה
דבהמה טמאה ליכא איסור נבלה אלא איסור בהמה טמאה ואבר מן החי. ענין אחר קשה רישא אסיפא דהא רישא דקתני חצי זית מפרה
בחייה וחצי [זית] מגמל במיתתה אין מצטרפין קשה להא סיפא דקתני אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל בין בחייה בין במיתתה מצטרפין
דהא דקתני בין בחייה בין במיתתה משמע ליה בין במיתת חדא וחיי חברתה וקתני מצטרפין אלא לאו ש"מ דמיתת שניהן מצטרפין וה"ק אלא
מאי את לך למימר דלא תיקשי רישא לסיפא הכי צריך לפרושי להא סיפא דקתני [בין] בחייה בין במיתתה תריץ הכי בין במיתתה בין במיתת
שניהן וקתני דמצטרפין וקשיא לרב אסי להך לישנא דפליגא אדרב דמשמע דסבירא ליה לרב אסי דאפילו לטומאה נמי אין מצטרפין: אמר לך
רב אסי האי תנא סבר וכו' ולא מ"ה:

⁵⁴ גירסת המשניות, שיטה מקובצת, ההות הב"ח.

6. טז, ב - יז, א

ר"י

אמר רב יהודה אמר רב אכילת שרצים אינו לוקה עליהן אלא בכזית. ולא בכעדשה: מ"ט אכילה כתיב בהו. לא תאכלום כי שקץ הם (ויקרא יא) ואכילה אינה פחותה מכזית: פתח הכתוב באכילה. דהאי דכתיב (שם כ) ולא תשקצו את נפשותיכם היינו באכילה דכי אכיל להו משקץ נפשיה:

וסיים בטומאה. אשר הבדלתי לכם לטמא (שם) אלא לומר לך מה טומאת שרץ בכעדשה אף אכילה לוקה עליהן בכעדשה:

וקלסיה ר' יוחנן. להאי דתני רבי יוסי בר ר' חנינא וקשיא לרב יהודה אמר רב דאמר בכזית: לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן. הא דתני כזית היינו כי אכיל מינייהו בחייהן אבל כי אכיל מינייהו במיתתן אפילו בכעדשה לקי דומיא דטומאה:

והא רב נמי אמתני' קאי. ומנא ידעי דהכי הוא משום דקאמר רב לעיל לא שנו אלא לענין אכילה וההיא ודאי אמתני' קאי אכל הנבלות מצטרפין הכא נמי הא דקאמר רב אכילת שרצים לוקה עליהן בכזית קאי אמתני' אכל השרצים מצטרפין זה עם זה ומתני' במיתתן קא מיירי דהא קתני כל הנבלות מצטרפות זו עם זו דהיינו במיתתן וכיון דקאי אמתני' מכלל דהא דקאמר רב נמי בכזית קאי במיתתן והיכי מתרצא לדרב בחייהן:

דאיכא פורתא וכו'. לא שמענו פירושו: אמר ליה רב יוסף לאבני ההוא דיוקא דילך היא. כלומר האי דיוקא דקא דייקת דרב אמתני' קאי שלך יהא אותו דקדוק ולא סבירא לי דרב דאמר אכילת שרצים וכו' לא קאי אמתני' אלא שמעתא בעלמא קאמר:

וקלסיה רבי יוחנן מיתבי. על הא דקאמר לעיל דקלסיה רבי יוחנן דמשמע דסבירא ליה דאכילת שרצים בכעדשה מותיב ליה השתא:

האברים אין להם שיעור. דאבר כל שהוא אם הוא שלם אפילו הוא פחות מכזית לענין נבלות או אבר שלם מן השרץ שהוא פחות מכעדשה מטמאין דהואיל והן איברין שלמין אע"פ שאין בהן כשיעור מטמאין משום דחשיבי:

ואמר ר' יוחנן אין האוכלן לוקה עליהן אלא בכזית. והשתא משמע דר' יוחנן קאי אהאי ברייתא דהאיברין והך ברייתא ודאי במיתתן קמיירי דקתני אפי' פחות מכזית נבלות וא"ר יוחנן אין לוקין אלא בכזית והיכי קלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי בר ר' חנינא דלוקין עליהן בכעדשה דאוקימנא לה נמי דבמיתתן קמיירי וקשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן:

אמר רבא במובדלין דבר הכתוב. דהא דקלסיה ר' יוחנן לההיא מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה במובדלין דבר הכתוב בהני דכתיב בהן והבדלתם בהנך ח' שרצים שבתורה שמובדלין משאר שרצים וחמורין לענין טומאה יותר מן האחרים דאחרים לא מטמו כלל אלא הני ח' ובהנהו קאמר קרא דמשמע דאכילה נמי בכעדשה והאי דאמר ר' יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית לא קאי אברייתא דברייתא ודאי מיירי בשרצים שאינן מובדלין קאמר ר' יוחנן דאין לוקין עליהן אלא בכזית: אלא מעתה דבמובדלין דבר הכתוב דמשני שיעורא בין מובדלין לשאינן מובדלין בהמה נמי הואיל והקטישה רחמנא לשרצים בחד קרא נבלת בהמה טמאה ונבלת בהמה טהורה לשרצים דכתיב והבדלתם וגו' בכל אשר תרמוש האדמה וגו' נימא נמי דלהכי אקשיניה דשני בין מובדלת לשאינה מובדלת ולימא הכי דהא דקאמר דנבלה מטמאה בכזית היינו במובדלת לבהמה טהורה קרי לה מובדלת שמובדלת מבהמות טמאות דמותרת באכילה אבל בהמה טמאה שאינה מובדלת לא מטמאה עד דאיכא טפי מכזית עד דאיכא כביצה:

אמר ליה כי אקשיניהו רחמנא. בהמה טמאה וטהורה לשרצים לאו לפלוגי שיעורא בין נבילה מובדלת בין נבילה שאינה מובדלת אלא לבל תשקצו וקמ"ל דאחת נבלת בהמה טמאה ואחת נבלת בהמה טהורה ואחד שרצים מחייב האוכלן משום בל תשקצו נמי ולאפשי לאו נבלת בהמה טמאה לבד מלאו דנבלה דאיכא לאו דלא תשקצו ולאו דבהמה טמאה:

אמר ליה רב אדא פר אהבה לרבא: אלא מעתה בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת!?

אמר ליה: כ"י קא מקיש רחמנא ל"בל תשקצו"⁵⁷ (ויקרא יא, מג), אבל לשיעורין - לא.

אמר רבא: במובדלין דבר הכתוב. אמר ליה רב אדא פר אהבה לרבא: אלא מעתה בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת!?

טז, ב

אמר רב יהודה אמר רב: אכילת שרצים - לוקה עליו בכזית.

מאי טעמא?

"אכילה"⁵⁵ (ויקרא יא, מב) כתיב בהו.

והתני רבי יוסי בר רבי חנינא קמיה דרבי יוחנן:

"והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה,

ובין העוף הטמא לטהור,

ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה,

ובעוף,

ובכל אשר תרמוש האדמה - אשר הבדלתי לכם

לטמא" (ויקרא כ, כה).

פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה

מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה."

וקלסיה רבי יוחנן,

וקשיא לדרב!

לא קשיא:

כאן - במיתתן,

כאן - בחייהן.

אמר ליה אב"י:

והא רב אמתניתי קאי,

ומתניתין "בל השרצים" קתני, אפילו במיתתן!⁵⁶

אמר ליה רב יוסף:

ההיא דיוקא דילך הוא.

רב שמעתא בעלמא קאמר.

"וקלסיה רבי יוחנן".

מיתבי:

"האיברין - אין להן שיעור,

אפילו פחות מכזית נבלה,

ופחות מכעדשה מן השרץ - מטמאין" (אהלות א, ז).

ואמר רבי יוחנן:

אין לוקין עליהן אלא בכזית.

אמר רבא:

במובדלין דבר הכתוב.

אמר ליה רב אדא פר אהבה לרבא:

אלא מעתה בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת!?

אמר ליה:

כ"י קא מקיש רחמנא ל"בל תשקצו"⁵⁷ (ויקרא יא, מג),

אבל לשיעורין - לא.

⁵⁵ בל הולך על גזון וכל הולך על ארבע עד כל מרבה רגלים לכל השרץ השרץ על הארץ.

לא תאכלום כי שקץ הם

⁵⁶ גירסת וילנא: (לאו דאיכא פורתא מהאי ופורתא מהאי)

⁵⁷ אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם

7. יז, א

רש"י

מתניתין

דם השרץ ובשרו⁵⁸ - מצטרפין זה עם זה.

כלל אמר רבי יהושע:

כל שטומאתו ושיעורו שוין - מצטרפין.

טומאתו ולא שיעורו,

שיעורו ולא טומאתו,

לא טומאתו ולא שיעורו - אין מצטרפין.

גמרא

אמר רב חנין אמר רב זעירא:

ובו⁵⁹.

מותיב רבי יוסי בר רבי חנינא:

"הטמאים"⁶⁰ (ויקרא יא, לא) - מלמד שהו מצטרפין.

ואפילו: שרץ ושרץ,

שרץ ודם

בין - משם אחד,

בין - משני שמות!"

אמר רב יוסף:

לא קשיא:

כאן - בכולו,

כאן - במקצתו.

ומנא תימרא?

מודתניא:

"נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס:

איהל על מקצתו - טהור,

איהל על כולו - טמא."

⁶¹ והא אמר רבי חנינא אמר רבי:

רביעית דם שהגיס בה - טהורה!

אלא לאו שמע מינה:

כאן - בכולו,

כאן - במקצתו.

שמע מינה.

מתני'
דם השרץ ובשרו. מצטרפין
לכעדה לטמא:
כלל אמר ר' יהושע כל שטומאתו
ושיעורו שוין. כגון נבלה ונבלה או
חולד ועכבר:
טומאתו ולא שיעורו. כגון שרץ
ונבלה דטומאתן שוה דשניהן הויין
טומאת ערב ולא שיעורו דנבלה
שיעור טומאתה בכזית [ושרץ
בכעדה]:
ולא טומאתו. [כגון נבלה ומת
תרוייהו מטמאין בכזית] מת הויא
טומאתו ז' ונבלה לא הויא אלא
טומאת ערב:
לא טומאתו ולא שיעורו. כגון מת
ושרץ דשרץ שיעורו בכעדה
וטומאתו עד הערב ומת שיעורו
בכזית וטומאתו שבעה:

גמ'
אמר רב חנין וכו'. כלומר הא דקתני
דם השרץ והבשר מצטרפין דוקא
בשרו של אותו שרץ עצמו שפירש
ממנו הדם דהוי דם ובשר משרץ
אחד ולא שהדם משרץ אחד והבשר
משרץ אחר אבל אי אתו מב' שרצים
לא מצטרף:
הטמאים. ה"א יתירא מלמד
שמצטרף אפילו שרץ ושרץ כלומר
כחצי שיעור משרץ זה וכחצי שיעור
משרץ אחר מצטרפין חצי שיעור
מחולד וחצי שיעור מעכבר
מצטרפין וקשיא לרבי יוחנן:
אמר רב יוסף כאן בכולו כאן
במקצתו. אי הוו שרצים כולן
שלימין בין משם אחד בין משני
שמות ופירש חצי שיעור מזה וחצי
שיעור מזה או מזה דם ומזה בשר
כיון דאתו ממקום חשוב דתרווייהו
השרצים שלימין ניהו וחשיבי
מצטרפין והא דאמר ר' חנין וכו'
היינו במקצתן דלא הוו השרצים
שלימין אלא מקצתו של כל אחד
ואחד מונח בכאן ופירש דם מזה
ובשר מזה הואיל ולא אתו משרצים
שלימין לא חשיבי ולא מצטרפי
הדם עם הבשר אלא עם בשר אותו
שרץ שפירש ממנו הדם:
ומנא תימרא. דשני לן בין כולו
למקצתו:
נשפך על הרצפה. רביעית דם
שלימה והיה מקומו קטפרס ולהכי
נקט רצפה שהרצפה היתה חלקה
דהויא כמדרון ונתפשט הדם:
איהל על מקצתו. של רביעית דם
כגון ששחה על מקצתו טהור משום
דלא איהל על כל השיעור:
איהל על כולו. על הרביעית של דם
טמא:
והא א"ר חנינא רביעית דם שהגיס
בה. שהפך בה בכוש או בכרכר
טהור ואע"ג דכי הגיס בה א"א שלא
יאהיל על כולו קתני טהור אותו
המגיס בו ואמאי קתני אידך
ברייתא איהל על כולו טמא:
אלא לאו ש"מ כאן בכולו כאן
במקצתו. דהאי דקתני איהל על
כולו טמא היינו היכא דאתי האי
רביעית דם ממת שלם ולהכי חשיב
דמטמא באהל והא דקתני שהגיס
בה טהור היינו היכא דלא בא
רביעית זה ממת שלם אלא שיצא
ממקצתו שהיה מונח שם מקצת מת
ופירש ממנו אותו דם אע"ג דאית
ביה רביעית הואיל ואינו בא ממת
שלם לא חשיב ואינו מטמא באהל
וכן אמר רבי:

⁵⁸ על פי המשנה, וכן בהמשך, כתבי יד ושיטה מקובצת. גירסת וילנא: והבשר
⁵⁹ גירסת רבי ניסים גאון, וכן גירסתו בהמשך הגמרא.
⁶⁰ אלה הטמאים לכם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם וטמא עד הערב
⁶¹ כתב יד, שיטה מקובצת ועוד. גירסת וילנא: מאי מקצתו? אילמא מקצת דם

8. יז, א-ב

רפ"י

א"ל דכתיב זה לכם וגו'. והאי קרא מיותר הוא לדרשא למידרש ביה הכי דהא כתיב קרא אחרינא (ויקרא יא) אלא הטמאים לכם:

אמרו לו: לרבי מתיא תלמידיו של רבי מתיא:

חכים לו בן יוחאי. כבר נתחכם בן יוחאי שידוע לומר דבר זה:

למוד ערוך. ולא אמרה מדעתו ומנלן דלמדה מרבי אלעזר בר רבי יוסי מהכא שפעם אחד וכו':

וסיפר קומי. שגילח השער שעל מצחו והניח השער של אחריו כעין בלורית שהעובדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי:

מי שיש לו אויב. רצונו שיעשיר או רצונו שיעני:

שהוא מלומד בנסים. שנעשו לו נסים במערה כדגרסינן בפרק במה מדליקין (שבת דף לג:):

אילו היה אבא חלפתא. אביו של ר' יוסי:

יכולין אתם לומר תן בנד להריגה. בתמיה כך אין אתם יכולין לומר לי שאתן בני להריגה:

אמר להו ר' יוסי. מסתפינא דלמא עניש ליה ר' שמעון בן יוחאי לבני ובדבר זה אני מתיירא יותר מפחד האויבים שמתירא אני שמא יכעוס עליו בשביל שום דבר ויענישנו:

קיבל עליו. רבי שמעון בן יוחאי דלא עניש ליה ואף על פי כן ענשה כדאמרין לקמן דאמר ליה אל יחזור הבן כו':

עיקם פיו. ר' אלעזר בר רבי יוסי שלא אמר קול רם כמנהגו אלא עיקם פיו מכמות שהיה רגיל לדבר ואמר בלחישא שלא ירגיש רבי שמעון בן יוחאי שהיא כמורה הלכה לפניו ואף על פי כן הרגיש בו רבי שמעון בן יוחאי ואמר לו מעקימת שפתיך אתה ניכר ראיתי שהשבת תשובה וניכר שחכם אתה שידעת להשיב אבל הואיל והורית לפני אל יחזור כו' דענשו ואידך מפרש באגדתא היכי הוה עובדא דנטה נפשו למות עד שזכר רבי שמעון בן יוחאי שאמר לאביו שהיא מחזירו לשלום ובקש עליו רחמים והיאך נתרפא מפרש התם:

בן תמליון. שד שקורין נוטיוין {שדון}: שפחה של [בית] אבא. הגר נזדמנו לה שלשה מלאכים דשלש פעמים כתיב מלאך בפרשה (בראשית טו):

עאל בברתיה דקיסר. ונשתגעה והיתה צועקת ואומרת הביאו לי את ר' שמעון בן יוחאי בכל שעה ואידך כולה מפרש התם:

אשכח ההיא איגרתא. דכתיבי בה הלין גזירות דאמרן לעיל:

אני ראיתיה בעיר [רומי]. בפרוכת קמירי שראה אותה בבית הקיסר והיו עליה כמה טיפי דמים מפר ושעיר של יום הכפורים שהוזה עליה (ולא היה) כמצליף שלא היו הטיפין זו בצד זו:

שאל **רבי מתיא בן חרש** את **רבי שמעון בן יוחאי** בעיר רומי: מנין לדם שרצים שהוא טמא?

אמר לו: דאמר קרא **"וזה לכם הטמא"**⁶² (ויקרא יא, כט).

אמרו לו תלמידיו: חכים ליה בן יוחאי.

אמר להם: תלמוד ערוך בפיו של **רבי אלעזר בר רבי יוסי**.

שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת,

ושלא ימולו את בניהם,

ושיעלו⁶³ נדות.

הלך **רבי ראובן בן איסטרובלי** וסיפר קומי, והלך וישב עמם.

אמר להם: מי שיש לו אויב - יעני או יעשיר?

אמרו לו: יעני.

אמר להם: אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו.

אמרו: טובית אמר, ליבטל, ובטלוה.

חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב - יכחיש או יבריא?

אמרו לו: יכחיש.

אמר להם: אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו.

אמרו: טובית אמר, ובטלוה.

חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב - ירבה או יתמעט?

אמרו לו: יתמעט,

אם כן: לא יבעלו נדות.

אמרו: טובית אמר, ובטלוה.

הפירו בו שהוא יהודי - החזירום.

אמרו: מי ילך ויבטל הגזרות?

ילך **רבי שמעון בן יוחאי** שהוא מלומד בנסים.

ואחריו מי ילך?

רבי אלעזר בר רבי יוסי.

אמר להם **רבי יוסי**: ואילו היה **אבא חלפתא** קיים - יכולין אתם לומר לו תן בנד להריגה!?

אמר להם **רבי שמעון**: אילו היה **יוחאי אבא** קיים יכולין אתם לומר לו תן בנד להריגה!?

אמר להו **רבי יוסי** אבא אזלית⁶⁴,

דלמא עניש ליה **רבי שמעון** דקא מסתפינא.

קביל עליה דלא ליענשה.

אפילו הכי ענשה!

כשהיו מהלכין בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם:

מנין לדם השרץ שהוא טמא?

עקם פיו **רבי אלעזר בר רבי יוסי** ואמר: **"וזה לכם הטמא"** (ויקרא יא, כט).

אמר ליה **רבי שמעון**:

מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה,

אל יחזור הבן אצל אביו.

יצא לקראתו בן תמליון, רצונכם אבוא עמכם?

בכה **רבי שמעון** ואמר:

מה שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים, ואני לא פעם אחת,

יבא הנס מכל מקום.

קדים הוא על בברתיה דקיסר.

פי מטא התם, אמר: בן תמליון - צא! בן תמליון - צא!

וכיון דקרו ליה נפק אזל.

אמר להון: שאילו כל מה דאית לכוון למישאל ועיילינהו לגנויה לשקול כל דבעו.

אשפחו ההוא איגרא - שקלוה וקרעוה.

והיינו דאמר **רבי אלעזר בר רבי יוסי**:

אני ראיתיה בעיר רומי והווי עליה כמה טיפי דמים.

⁶² וזה לכם הטמא בשרץ השרץ על הארץ החלד והעכבר והצב למיניהו

⁶³ שיטה מקובצת. גירסת וילנא: את

⁶⁴ רבו הגירסאות כאן.

9. יז, ב

רש"י

מתני'

אפילו בקל שבשניהן. כלומר דפחות מכעדשה דשרץ אינו מצטרף להשלים לכזית נבלה דהוא קל וכ"ש דנבילה אינה מצטרפת לפחות מכעדשה דשרץ דהיינו שיעור חמור וכן חצי זית של מת אינו מצטרף לחצי זית של נבלה אפילו לטמא טומאת ערב:

גמ'

לא שנו. דפיגול ונותר אינו מצטרפין (לחצי זית) אלא לטומאת ידים דמדרבנן היא כדאמרינן במסכת פסחים (דף קכ:): שגזרו בנותר ופגול שיהו מטמאין את הידים משום חשדי כהונה או משום עצלי כהונה וכיון דגזרה דרבנן היא אינו מצטרפין לטומאת ידים דלא עבדינן תקנתא לתקנתא דכיון דמדרבנן היא הא גזרה דפיגול ונותר אי אמרת דמצטרפין הויא גזרה לגזרה:

אבל לענין אכילה. דפיגול ונותר מצטרפין דאי איכא פחות מכזית פיגול ונותר משלימו לכזית ואכלו חייבין עליו משום פיגול וכן אי הוי רוב דנותר ופיגול משלימו לכזית ואכלו חייב עליו משום נותר ואמר לו רבי דאי הוי חצי זית מזה וחצי זית מזה מצטרפין זה עם זה לחייב עליו משום נותר ומשום פיגול:

כי קדש הם. משמע דשניהן מצטרפין לאכילה ומלא יאכל נפקא דכל שבקדש פסול כגון נותר ופגול בא הכתוב וכו':

מתניתין

הפיגול והנותר - אין מצטרפין, מפני שהן שני שמות.

השרץ והנבלה,

וכו הנבלה ובשר המת - אין מצטרפין זה עם זה לטמא, אפילו בקל שבשניהן.

גמרא

אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא לטומאת הידים, דמדרבנן היא. אכל לענין אכילה - מצטרפין.

דתניא:

"רבי אליעזר אומר:

"לא יאכל מי קדש הוא"⁶⁵ (שמות כט, לד).

כל שבקדש - פסול,

בא הפתוח ליתן לא תעשה על אכילתו".

⁶⁵ ואם ונותר מקדש המלאים ומן הלחם עד הבקר ושרפת את הנותר פאש לא יאכל מי קדש הוא

10. יז, ב

רש"י

מתני'

האוכל שנטמא באב הטומאה. הוא וולד ראשון והאוכל שנטמא בולד הטומאה הוא שני מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהן דהיינו שני ומצטרפין יחד לעשות שלישי כדרך שהשני עושה דהוא קל שבשניהן אבל לא מצטרפין להכי שיעשו שני כמו ראשון שעושה שני דא"כ היינו חמור שבשניהן:

גמ'

תניא א"ר שמעון מה טעם. מצטרפין וולד ראשון עם וולד שני לפי שאפשר לשני שיעשה ראשון:

והא לא אפשר. דשני לעביד ראשון לעולם דלא מצינו טומאה שעושה כיו"ב דאפילו שני נמי לא עביד וכ"ש דראשון לא עביד: אלא מה טעם מצטרפין משום דמי גרם לשני שיבוא לידי טומאה לאו ראשון וכיון דמכח ראשון אתי עליה טומאה הוי כי ראשון ולהכי מצטרפין:

בני חדא ביקתא ניהו. מבית אחד הן (משמונה שרצים) כלומר דתרווייהו ראשון ושני אתי מקראי מחדא דשני אתי מכח ראשון להכי אמר שו דמצטרפין זה עם זה כקל שבשניהן דעושין שלישי בין רבא לרב אשי ליכא ביניהו אלא שינוי לשון דרב אשי מוסיף ואמר בני חדא בקתא אינון:

מתניתין

האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה - מצטרפין זה עם זה, לטמא בקל שבשניהם.

כל האוכלים - מצטרפין זה עם זה, לפסול הגוייה כבחיצי פרוס.

וכמזון שתי סעודות לעירוב.

וכביצה לטמא טומאת אוכלין.

וכגרוגרת להוצאת שבת.

וכפותבת ביום הנפורים.

כל המשקין - מצטרפין זה עם זה לפסול את הגוייה ברביעית.

וכמלא לוגמיו ביום הנפורים.

גמרא

תניא:

"רבי שמעון אומר:

מה טעם?

שאפשר לשני שיעשה ראשון".

ומי קא עביד שני ראשון? הא לא אפשר!

אמר רבא:

הכי קאמר: מי גרם לשני, לאו ראשון?!

רב אשי אומר:

ראשון ושני לגבי שלישי בני חדא ביקתא אינון.

11. יח, א

רש"י

מתני'

הערלה וכלאי הכרם מצטרפין.
כדאמר"י גבי פגול ונותר:

גמ'

והתניא כל שהוא למכות.
האכילה כל שהוא עובר בלאו
וא"כ למאי מצטרפין:

מתניתין

הערלה וכלאי הכרם - מצטרפין זה עם זה.
רבי שמעון אומר:
אין מצטרפין.

גמרא

ומי צריך רבי שמעון לצרופי?
והתניא:

"רבי שמעון אומר:
כל שהוא - למכות!"

תני: "אין צריכין לצרף".

12. יח, א

רפ"י

מתני'

הבגד. שהוא מטמא ג' אצבעות על ג' אצבעות:

והשק. שיעורו ד' טפחים על ד' טפחים: הבגד מצטרף לשק שקל הימנו לארבעה על ארבעה וכן כל אחד ואחד מצטרף לקל הימנו דשק מצטרף לעור לחמשה על חמשה והעור למפץ לששה על ששה דהיינו לקל הימנו אבל לא הקל עם החמור דלחכי תנא להו. הכי הבגד והשק השק והעור כו' כולן מצטרפין זה עם זה:

מפני שהן ראוין לטמא במושב. מפני שכשיש בין כולן שיעור אחד בין שניהם ראוין לטמא מושב עליו הלכך מצטרפין:

גמ'

תנא קיצע מכולן. שאם חתך מכולן משהו מכל הני דתנן במתני' מהבגד ומשק ומעור וממפץ ועשה מכולן בגד:

למשכב ג'. כלומר אם חישב עליו לעשותו למשכב כגון לתופרו בכסת אם יש באותו בגד שלשה על שלשה הואיל וראוי לעשות ממנו טלאי לכסת שנקרע מטמא משום משכב:

ואם חישבו למושב. לעשותו טלאי לבגד אם יש באותו בגד טפח על טפח מטמא משום זב:

לאחיזה. אם חישב עליו לאחיזה מטמא אפילו בכל שהוא:

מאי לאחיזה אמר ר"ל שכן עומד לנוולה. שכן ראוי אותו בגד לאורגים שהוא מחליק המטוה של אריג בסובין או בשום דבר כדי לחזקו כורך בגד כל שהוא על אצבעו להגין עליו שלא יחתכנו החוט והיינו עומד לנוולה לכרוך על אצבעו כשאורג ומטוה החוטין ונוולה היא אריגה כדאמרינן במס' גיטין (דף לד.) אשכחה דיתבא ונוולה:

הואיל וראוי לקוצצי תאנים. שכשמחתיכין את התאנים כורכין בגד כל דהו על ידיהם שלא יתלכלכו בדבש התאנים הלכך מקבל טומאה:

מתניתין

הבגד והשק,

השק והעור,

העור והמפץ - כולן מצטרפין זה עם זה.

אמר רבי שמעון:

מה טעם?

מפני שהן ראוין לטמא במושב.

גמרא

תנא:

"קיצע מכולן⁶⁶ ועשה מהו בגד:

למשכב - שלשה.

למושב - טפח.

לאחיזה - כל שהו".

מאי "לאחיזה"?

אמר ריש לקיש אמר רבי ינאי:

שכן עומד לנוולה.

במתניתא תנא:

הואיל וראוי לקוצצי תאנים.

הדרן עלך קדשי מזבח

⁶⁶ כנראה טעות דפוס, לא נמצא באף מקום לא בכתבי יד ולא בראשונים. גירסת וילנא: **שלשה**